

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Zambrowie z dnia 25 kwietnia 2017 r.

Powód K. M. wystąpił w dniu 6 września 2016 r. z pozwem przeciwko Komornikowi Sądowemu przy S. – K. B. o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kwoty (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia (...) r. do dnia zapłaty oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazał, że dochodzona kwota stanowi odszkodowanie za niezgodne z prawem działanie Komornika Sądowego w sprawie egzekucyjnej (...), polegające na zajęciu i wyegzekwowaniu w dniu (...) r. z rachunku bankowego powoda w banku (...) S.A. środków pochodzących z dopłat bezpośrednich Unii Europejskiej, które stosownie do art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c. były wyłączone spod egzekucji, a także w myśl art. 32 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Na potwierdzenie powyższego stanowiska powód dodatkowo powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2015 r. wydaną w sprawie sygn. akt III CZP 104/14 oraz wskazał, że odpowiedzialność Komornika wynika z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (pозew – k. 2-19 oraz k. 105-107, 136-137 i 151-153).

Pozwana Komornik Sądowy przy S. – K. B. prowadząca Kancelarię (...) w Ł. wniosła o oddalenie powództwa jako niezasadnego w pierwszej kolejności podnosząc, że powód nie udowodnił, iż zajęte i wyegzekwowane od niego w toku postępowania egzekucyjnego środki pieniężne w kwocie (...) zł stanowiły środki, które powód otrzymał z tytułu dopłat strukturalnych jakie nie podlegały egzekucji stosownie do art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c.. Jednocześnie wskazała, że prowadząc egzekucję wobec powoda w sprawie (...) nie miała wiedzy z jakiego tytułu pochodzą zajęte środki pieniężne dłużnika, a co za tym idzie, że nie podlegały one egzekucji, albowiem dłużnik nie informował organu egzekucyjnego o źródle pochodzenia tych środków, a Komornik na dzień realizacji zajęcia nie miała prawnej ani faktycznej możliwości zweryfikowania charakteru tych środków zgodnie z obowiązującą wówczas tajemnicą bankową wynikającą z art. 104-105 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Przedmiotowe środki zostały natomiast przekazane Komornikowi nie bezpośrednio z rachunku bankowego powoda, a z odrębnego rachunku banku, zaś z tytułu przelewu nie wynikało jakiego rodzaju są to środki. Końcowo pozwana podniosła, że powód nie doznał szkody (uszczerbku materialnego), albowiem na skutek wyegzekwowania z jego rachunku bankowego spornego świadczenia pieniężnego, wyłącznie uległo zmniejszeniu zadłużenie powoda jako dłużnika w prowadzonej sprawie egzekucyjnej i w konsekwencji doprowadziło to do zakończenia egzekucji, a przede wszystkim skutkowało uniknięciem egzekucji z zajętych uprzednio w tym postępowaniu ruchomości w postaci krów dojnych, które były niezbędne powodowi do prawidłowego prowadzenia produkcji rolnej (odpowiedź na pozew – k. 82-86 oraz k. 122-123).

Sąd Rejonowy w Zambrowie ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu (...) r. na wniosek wierzyciela M. F. (prowadzącego działalność gospodarczą) zostało wszczęte wobec dłużnika K. M. postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy S. – K. B. (Kancelaria (...) w Ł.) w sprawie (...) w celu wyegzekwowania świadczenia pieniężnego wynikającego z tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 30 września 2014 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Łomży w postępowaniu nakazowym w sprawie o sygn. akt (...) (prawomocny w dniu (...) r.), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przez tenże Sąd w dniu (...) r.. W toku tego postępowania egzekucyjnego Komornik, stosownie do wniosku wierzyciela, dokonała szeregu czynności egzekucyjnych, m.in. zajęcia bydła mlecznego dłużnika (40 sztuk) oraz wierzytelności przysługującej dłużnikowi w Spółdzielni (...) w G., a także wszczęła egzekucję z nieruchomości gruntowych należących do dłużnika. W dniu 20 października 2014 r. Komornik dodatkowo dokonała zajęcia rachunków bankowych dłużnika K. M., w tym rachunków prowadzonych w banku (...) S.A., o czym dłużnik został zawiadomiony już w dniu (...) r. wraz z pouczeniem o możliwości i zasadach wniesienia skargi na tą czynność w trybie art. 767 k.p.c. (k. 35 i 38 akt Km). Pismem z dnia (...) r. bank (...) S.A. poinformował organ egzekucyjny o zajęciu rachunku dłużnika i jednocześnie o braku środków na nim, a także o zbiegu egzekucji między kilkoma organami egzekucyjnymi (k. 54 akt Km).

W dniu (...) r. Komornik ponownie dokonała zajęcia rachunków bankowych, o czym dłużnik znów został powiadomiony w dniu (...) r. wraz z pouczeniem o możliwości i zasadach wniesienia skargi na tą czynność w trybie art. 767 k.p.c. (k. 70 i 86 akt Km). Kolejnymi pismami z dnia (...) r., z dnia (...) r., z dnia (...) r. oraz z dnia (...) r. bank (...) S.A. informował organ egzekucyjny o zbiegu egzekucji i wstrzymaniu się z realizacją zajęć egzekucyjnych do czasu jego rozstrzygnięcia (k. 117-118, 158-161, 172-173, 178-179 akt Km).

Z kolei pismem z dnia (...) r. Komornik wezwała (...) do wskazania rachunku bankowego podanego przez K. M., „na który przelewana jest renta strukturalna; czy dłużnik widnieje w ewidencji producentów rolnych, a jeśli tak, to wskazanie rachunku bankowego podanego przez beneficjenta, na który przekazywane są dopłaty bezpośrednie lub inne sumy pieniężne pobierane przez w/w oraz wykazu wraz z numerami zwierząt zarejestrowanych przez dłużnika” (k. 190 akt Km). W tym samym dniu (tj. (...) r.) Komornik wystąpiła do banku (...) S.A. z pismem, że jest właściwa do prowadzenia dalszej egzekucji do rachunków bankowych dłużnika, które zostało doręczone temu bankowi w dniu (...) r. (k. 194 akt Km). W odpowiedzi na wystosowane przez Komornikę wezwanie (...) pismem z dnia (...) r. wskazała organowi egzekucyjnemu numer rachunku bankowego dłużnika K. M. (nr (...)), na które to konto były przekazywane mu dopłaty bezpośrednie ze środków Unii Europejskiej, jakie dłużnik otrzymywał już od 2009 r. (k. 198-199 akt Km i zeznania powoda). W dniu (...) r. na powyższy rachunek bankowy K. M. dokonane zostały 3 przelewy od (...) tytułem dopłat bezpośrednich UE w kwotach: (...) zł, (...) zł oraz (...) zł (k. 114).

W dniu (...) r. bank (...) S.A. dokonał realizacji zajęcia egzekucyjnego dokonanego przez Komornikę Sądowego w sprawie (...) w wysokości (...) zł, która to kwota została ściągnięta z rachunku bankowego dłużnika K. M. (nr (...)) i przelana przez ten bank na wewnętrzny rachunek operacyjny (nr (...)), a następnie suma ta została przekazana na rachunek bankowy organu egzekucyjnego, bez wskazania numeru rachunku dłużnika, z którego pochodziły te środki pieniężne, ani też źródła pochodzenia tych środków (zob. potwierdzenie przelewu – k. 203 akt Km oraz k. 20 i 108). Na skutek powyższego zajęcia na rachunku bankowym K. M. pozostała kwota (...) z którego to rachunku w tym samym dniu dłużnik dokonał jeszcze wypłaty kwoty 8.200 zł.

Postanowieniem z dnia (...) r. Komornik Sądowy umorzyła postępowanie egzekucyjne prowadzone w sprawie (...) na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. oraz ustaliła koszty tego postępowania łącznie na kwotę (...) zł, a jednocześnie wezwała dłużnika K. M. do uiszczenia brakujących kosztów egzekucyjnych w kwocie (...) zł (k. 269 akt Km). W tym samym dniu Komornik wysłała pisma do Banków o ograniczeniu zajęcia rachunku bankowego dłużnika do kwoty (...) zł, która pozostała do ściągnięcia w sprawie (...) (k. 261 akt Km). Z kolei postanowieniem Komornikę Sądowego z dnia (...) r. zostało umorzone postępowanie egzekucyjne z nieruchomości wszczęte w toku sprawy (...) w stosunku do nieruchomości należących do dłużnika K. M. (k. 285 akt Km). W międzyczasie wierzyciel M. F. w dniu (...) r. wniósł skargę na powyższą czynność Komornikę z dnia (...) r. polegającą na umorzeniu postępowania egzekucyjnego w sprawie (...), która po rozpoznaniu przez Sąd Rejonowy w Łomży (w sprawie sygn. akt (...)) postanowieniem z dnia (...) r. została oddalona – przy czym jednocześnie Sąd wskazał, że Komornik Sądowy nie dopuściła się żadnych uchybień procesowych w tym postępowaniu (k. 308-309 i 331).

Dłużnik K. M. w toku prowadzonego wobec niego postępowania egzekucyjnego nie składał skargi na żadne z zajęć komorniczych, ani też nie kwestionował wcześniejszej egzekucji kwoty (...) zł, która została ściągnięta z rachunku bankowego, na który wpływały świadczenia z tytułu dopłat bezpośrednich UE (!). Jedynie w dniu (...) r. dłużnik K. M. wystąpił do S. (...) z wnioskiem o obniżenie opłaty egzekucyjnej, który został oddalony postanowieniem z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie sygn. akt (...) (k. 301-302 i 306 akt Km).

Dopiero ponad rok po zakończeniu powyższego postępowania egzekucyjnego w sprawie (...), K. M. pismem z dnia (...) r. wystąpił do Komornikę Sądowego przy S. – K. B. o zwrot wyegzekwowanego w powyższej sprawie w dniu (...) r. świadczenia pieniężnego w kwocie (...) zł, która została ściągnięta z jego rachunku bankowego wskazując, że było to niezgodne z prawem. W odpowiedzi na to wezwanie, Komornik w piśmie z dnia (...) r. wskazała, że żądanie to jest bezpodstawne, gdyż organ egzekucyjny był związany wnioskiem wierzyciela, który wskazał jako jeden ze sposobów egzekucji prowadzonej w stosunku do dłużnika zajęcie rachunków bankowych, natomiast po dokonaniu

przez Komornika zajęcia tych rachunków za prawidłową realizację takiego zajęcia odpowiada bank, a nie organ egzekucyjny (k. 22).

Pismem z dnia (...) r. K. M. ostatecznie wezwał Komornika Sądowego – K. B. do zapłaty na jego rzecz kwoty (...) zł tytułem bezprawnego zajęcia środków z dopłat bezpośrednich – w terminie 7 dni od daty doręczenia niniejszego wezwania, pod rygorem wystąpienia na drogę sądową. Powyższe wezwanie zostało doręczone Komornikowi w dniu (...) r. (k. 23-28).

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o następujące dowody: potwierdzenia przelewu (k. 20 i 108), postanowienia (k. 21 i 138-141, 142-143), pismo Komornika z dnia (...) r. (k. 22), wezwanie do zapłaty (...) r. z potwierdzeniem doręczenia (k. 23-28), historii rachunku bankowego powoda (k. 113-115 i 119-120), zeznania stron: powoda K. M. (k. 109 odw.-110 i 154-154 odw.) i K. B. (k. 110 odw.-111 i 154 odw.-155) oraz zeznania świadka M. F. (k. 111-111 odw.), a także dołączonych do sprawy: akt postępowania egzekucyjnego (sygn. akt (...)) oraz akt S. (...) (sygn. akt (...)).

Sąd Rejonowy w Zambrowie zważył, co następuje:

Powództwo wywiedzione w niniejszej sprawie przez K. M. o zasądzenie odszkodowania należało uznać za niezasadne. Roszczenie odszkodowawcze zgłoszone w niniejszej sprawie należało rozpatrywać w kontekście art. 23 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2016 r., poz. 1138 ze zm. – dalej: „u.k.s.e.”), zgodnie z którym **komornik jest obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności**. W świetle powyższego przepisu podstawą (zasadą) odpowiedzialności komornika jest jego niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności. Nie jest to odpowiedzialność na zasadzie winy, ani też odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, gdyż przyjęcie i zastosowanie takiej odpowiedzialności jest możliwe tylko w wypadkach przewidzianych przez ustawę, która przewiduje jednocześnie możliwość uwolnienia się od tego surowego rodzaju odpowiedzialności, wskazując przesłanki egzoneracyjne (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 r., sygn. akt IV CSK 6/2006, publ. M.Prawn. 2006/9/458 – LexisNexis nr (...), z dnia 16 marca 2007 r., sygn. akt III CSK 381/2006, publ. OSNC 2008/2/28 – LexisNexis nr (...)). **Przez działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem należy rozumieć niezgodność z normami prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP, tj. z Konstytucją RP, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a także niezgodność z prawem Unii Europejskiej.** W wyroku z dnia 23 września 2003 r. (sygn. akt K 20/2002, LexisNexis nr (...), publ. OTK ZU 2003, nr 7, poz. 76), Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że niezgodność z prawem należy ujmować obiektywnie, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. Niezgodności tej nie można natomiast ujmować jako działania niezgodnego z normami obyczajowymi i moralnymi, określanymi mianem zasad współżycia społecznego lub dobrych obyczajów. **Art. 23 u.k.s.e. nie określa samodzielnie przesłanek odpowiedzialności komornika w sensie warunków powstania obowiązku naprawienia szkody i w tym zakresie mają zastosowanie ogólne przesłanki odpowiedzialności deliktowej, wynikające z przepisów Kodeksu cywilnego** (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r., sygn. akt III CZP 54/2004, publ. OSNC 2005/10/168 – LexisNexis nr (...)), **do których należą:** 1). **szkoda w znaczeniu uszczerbku w dobrach osoby poszkodowanej;** 2). **fakt (zdarzenie), z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy** (zdarzeniem tym według art. 23 jest niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie komornika); 3) **związek przyczynowy między faktem (zdarzeniem) a szkodą**. Komornik ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą określoną w art. 23 u.k.s.e. we wszystkich aspektach jego działalności, a więc zarówno wtedy, gdy wykonuje czynności egzekucyjne jako organ egzekucyjny, jak i wtedy, gdy podejmuje inne czynności przekazane ustawą do jego kompetencji. **Komornik ponosi odpowiedzialność za wszelkie szkody, zarówno majątkowe, jak i niemajątkowe.**

W kontekście powyższych rozważań prawnych, w niniejszej sprawie należało zatem ustalić, czy doszło do wyrządzenia powodowi szkody na skutek niezgodnego z prawem działania lub zaniechania Komornika Sądowego przy wykonywaniu przez niego czynności egzekucyjnych. Według powoda niezgodne z prawem było działanie pozwanej

Komornik dokonane w toku sprawy egzekucyjnej (...) prowadzonej w stosunku do powoda jako dłużnika, a polegające na zajęciu i wyegzekwowaniu w dniu (...) r. z jego rachunku bankowego w banku (...) S.A. środków pochodzących z dopłat bezpośrednich Unii Europejskiej, które według powoda stosownie do art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c. były wyłączone spod egzekucji, jak też w myśl art. 32 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Na potwierdzenie swojego stanowiska powód dodatkowo powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2015 r. wydaną w sprawie sygn. akt III CZP 104/14.

Zgodnie z treścią przywołanego art. 831 § 1 pkt 2a ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 101 – dalej: „k.p.c.”) nie podlegają egzekucji m.in. środki pochodzące z programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, 938 i 1646) – chyba, że wierzytelność egzekwowana powstała w związku z realizacją projektu, na który środki te były przeznaczone. Stosownie natomiast do § 2 tego artykułu w powyższym przypadku (§ 1 pkt 2a) dodatkowo nie podlegają egzekucji sumy i świadczenia w naturze już wypłacone lub wydane, jak również środki trwale oraz wartości niematerialne i prawne powstałe w ramach realizacji projektu, na który były przeznaczone środki pochodzące z programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, przez okres jego trwałości wskazany w umowie o dofinansowanie projektu. Powyższe regulacje zostały **wprowadzone na podstawie art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 stycznia 2014 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r., poz. 379), która weszła w życie w dniu 8 kwietnia 2014 r. i nie zawierała żadnych przepisów przejściowych dotyczących tej zmiany.** Na marginesie należało wskazać, że celem zmian normatywnych wprowadzonych ustawą z dnia 24 stycznia 2014 r. w powyższym zakresie było przede wszystkim rozstrzygnięcie wątpliwości istniejących w praktyce komorniczej, albowiem przed ich wprowadzeniem wyłączenie spod egzekucji tych środków (których dotyczy obecnie art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c.) próbowano wyprowadzać z treści art. 831 § 1 pkt 2 k.p.c., co wywoływało oczywiste spory w doktrynie. W tym stanie rzeczy nie mogło budzić wątpliwości, że stosownie do treści wprowadzonego od dnia 8 kwietnia 2014 r. art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c. zostały wyłączone spod egzekucji sądowej środki pochodzące z programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – chyba, że wierzytelność egzekwowana powstała w związku z realizacją projektu, na który środki te były przeznaczone. W przytoczonym art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o finansach publicznych wymieniono: (pkt 2) **środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), a także (pkt 3) inne środki niż te wymienione w pkt 2 pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi.** Ustawodawca zaliczył do nich: 1). środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rybackiego; 2). środki przeznaczone na realizację programów przedakcesyjnych oraz Programu Środki Przejściowe – obie pozycje stanowią środki pozyskane przed przystąpieniem do UE oraz w początkowym okresie po akcesji. Środki w ramach tych kategorii pochodziły z funduszy (...), (...), (...) oraz (...) Wspólnotowych (np. (...), (...), URBAN, LEADER itp.); 3). środki na realizację (...), do których zalicza się środki pochodzące z: (...) Funduszu (...), (...) Funduszu Rolniczego (...) na wydatki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 4 lit. b FinPublU oraz (...) Funduszu Rolniczego (...); 4). środki przeznaczone na realizację programów w ramach celu (...) Współpraca Terytorialna; 5). środki na programy w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa; a także 6). inne środki, który to zapis jednoznacznie wskazuje, że wyliczenie to nie ma charakteru enumeratywnego i w związku z tym katalog ten ma charakter otwarty.

Poza powyższymi przypadkami, ograniczenia egzekucji w stosunku do przedmiotowych świadczeń pochodzących z funduszy Unii Europejskiej wynikały również z treści art. 32 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2016 r., poz. 1512), która weszła w życie już wcześniej, tj. w dniu 24 czerwca 2008 r. oraz przewidywała, że **należności ustalone w drodze decyzji administracyjnej lub wierzytelności wynikające z umów z tytułów płatności określonych w odrębnych przepisach, realizowanych przez Agencję ze środków publicznych pochodzących z funduszy Unii Europejskiej oraz krajowych środków publicznych przeznaczonych na ich współfinansowanie, nie podlegają**

zajęciu na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego oraz przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Odnosząc powyższe uwagi do niniejszej sprawy, strona pozwana w pierwszej kolejności podnosiła, że powód nie udowodnił w toku postępowania, że zajęte przez Komornika i ściągnięte w dniu (...) r. z jego rachunku bankowego środki pieniężne w sprawie (...) faktycznie stanowiły świadczenia, w stosunku do których obowiązywało wyłącznie egzekucji wynikające z art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c.. Wbrew powyższemu stanowisku, ze złożonego przez powoda wyciągu z rachunku bankowego (...) S.A. (k. 113-115 i 119-120) jednoznacznie wynikało, że ***świadczenia jakie wpłynęły na ten rachunek w dniu (...) r. z konta (...) stanowiły świadczenia, co do których była wyłączona egzekucja stosownie do art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c. – i tak kwota 54.700 zł pochodziła z tytułu wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez (...) Fundusz Rolny na rzecz (...) O. (...) ((...)), zaś kwoty (...) zł oraz (...) zł pochodziły z tytułu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich ((...))***, do których to świadczeń w szczególności odnoszą się przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez (...) Fundusz Rolny na rzecz (...) O. (...) ((...)) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005, a także aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu (...) 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Z kolei należało jednak podzielić stanowisko strony pozwanej, że ***Komornik w toku całej sprawy egzekucyjnej (...) nie powzięła wiedzy z jakiego tytułu pochodzą zajęte środki pieniężne dłużnika w kwocie (...) zł, które zostały ściągnięte przez bank (...) S.A. w dniu (...) r. z jego rachunku bankowego – a co za tym idzie nie wiedziała, że nie podlegały one egzekucji. Powyższa okoliczność zdaniem Sądu uniemożliwiała przypisanie pozwanemu Komornikowi odpowiedzialności cywilnej wynikającej z art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.*** Z potwierdzenia przelewu z dnia (...) r. jednoznacznie wynikało, że powyższa suma po zajęciu na rachunku bankowym dłużnika została przelana przez bank na wewnętrzny rachunek operacyjny (nr (...)) i dopiero wtedy przekazana na rachunek bankowy Komornika – jednocześnie bez wskazania zarówno numeru rachunku dłużnika, z którego przelano te środki pieniężne, jak też samego źródła pochodzenia tych środków, a wyłącznie jako tytuł przelewu wskazano: „real. zaj. egz.” (zob. potwierdzenie przelewu – k. 203 akt Km oraz k. 20 i 108). Trafnie przy tym pozwana podniosła, że ***dłużnik przez cały czas trwania postępowania egzekucyjnego w sprawie (...) nie informował organu egzekucyjnego o źródle pochodzenia tych środków, a w szczególności nie wniósł w tym przedmiocie skargi na czynność Komornika w trybie art. 767 § 1 k.p.c.***, w ramach której mógłby podnieść powyższe argumenty dotyczące wyłączenia tych środków spod egzekucji.

W tym miejscu należało przypomnieć, że stosownie do treści art. 799 § 1 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia (...) r.) wierzyciel mógł w jednym wniosku wskazać kilka sposobów egzekucji przeciwko temu samemu dłużnikowi – przy czym spośród kilku sposobów egzekucji wierzyciel powinien zastosować najmniej uciążliwy dla dłużnika. Jednocześnie zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 803 k.p.c. tytuł wykonawczy stanowi podstawę do prowadzenia egzekucji o całe objęte nim roszczenie i ze wszystkich części majątku dłużnika – chyba, że z treści tytułu wynika co innego. Z kolei organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym (art. 804 k.p.c.). Podkreślenia wymagało, że celem postępowania egzekucyjnego jest przymusowe i jak najszybsze wyegzekwowanie od dłużnika na rzecz wierzyciela świadczenia objętego tytułem wykonawczym. Stosownie do wniosku wierzyciela ***Komornik w toku sprawy (...) dokonała zajęcia rachunków bankowych dłużnika K. M., w tym rachunków prowadzonych w banku (...) S.A. już w dniu 20 października 2014 r., a ponownie w dniu (...) r.*** O powyższych czynnościach dłużnik został prawidłowo zawiadomiony oraz – wbrew temu co powód aktualnie zarzucał – został on pouczony o możliwości i zasadach wniesienia skargi na tą czynność w trybie art. 767 k.p.c.. Jednocześnie z historii rachunku

bankowego powoda (k. 113-115 i 119-120) jednoznacznie wynikało, że miał on świadomość realizacji tego zajęcia egzekucyjnego, albowiem w tym samym dniu (tj. (...) r.), gdy po powyższym potrąceniu na jego koncie pozostała kwota (...) dokonał wypłaty niemal wszystkich dostępnych środków w kwocie 8.200 zł. **Kwestionowana obecnie przed powoda (dłużnika) przedmiotowa czynność Komornika polegająca na zajęciu jego rachunku bankowego w banku (...) S.A. zdaniem Sądu została natomiast dokonana prawidłowo i zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami postępowania cywilnego.** Stosownie do treści art. 889 § 1 k.p.c. w celu dokonania egzekucji z wierzytelności z rachunku bankowego (w tym rachunku bankowego obejmującego wkład oszczędnościowy) komornik ogólnej właściwości dłużnika: 1). przesyła do oddziału lub innej jednostki organizacyjnej banku, w którym dłużnik posiada rachunek, zawiadomienie o zajęciu wierzytelności pieniężnej dłużnika, wynikającej z posiadania rachunku bankowego, w tym rachunku bankowego obejmującego wkład oszczędnościowy, do wysokości należności będącej przedmiotem egzekucji wraz z kosztami egzekucyjnymi i wzywa bank, aby nie dokonywał wypłat z rachunku bez zgody komornika do wysokości zajętej wierzytelności, lecz przekazał bezzwłocznie zajętą kwotę na pokrycie należności albo zawiadomił komornika w terminie siedmiu dni o przeszkodzie do przekazania zajętej kwoty (przy czym zawiadomienie jest skuteczne także w wypadku niewskazania rachunku bankowego, w tym rachunku bankowego obejmującego wkład oszczędnościowy); 2). zawiadamia dłużnika o zajęciu jego wierzytelności z rachunku bankowego, w tym rachunku bankowego obejmującego wkład oszczędnościowy, doręczając mu odpis zawiadomienia skierowanego do banku, o zakazie wypłat z rachunku bankowego, w tym rachunku bankowego obejmującego wkład oszczędnościowy. Z kolei w myśl art. 890 § 1 k.p.c. zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego dłużnika (w tym rachunku bankowego obejmującego wkład oszczędnościowy) jest dokonane z chwilą doręczenia bankowi zawiadomienia o zakazie wypłat z tego rachunku i obejmuje również kwoty, które nie były na rachunku bankowym, w tym rachunku bankowym obejmującym wkład oszczędnościowy w chwili jego zajęcia, a zostały wpłacone na ten rachunek po dokonaniu zajęcia. Wynikający z zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego zakaz wypłat z tego rachunku nie dotyczy bieżących wypłat na wynagrodzenie za pracę wraz z podatkami i innymi ciężarami ustawowymi oraz na zasądzone alimenty i renty o charakterze alimentacyjnym zasądzone tytułem odszkodowania – do wysokości przeciętnego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440). Wypłata na wynagrodzenie za pracę następuje po złożeniu komornikowi odpisu listy płac lub innego wiarygodnego dowodu, a wypłata na alimenty i renty alimentacyjne – tytułu wykonawczego stwierdzającego obowiązek dłużnika do płacenia alimentów lub renty (§ 2). Bank dokonuje powyższych wypłat (o których mowa w § 2) na podstawie zezwolenia komornika, natomiast wypłaty na alimenty i renty alimentacyjne następują do rąk uprawnionego do tych świadczeń (§ 2⁽¹⁾). **Podkreślić przy tym należało, że żaden z przepisów powszechnie obowiązujących na datę dokonania zajęcia rachunków bankowych dłużnika, nie nakładał na Komornika obowiązku automatycznego dokonywania ograniczania takiego zajęcia, co do wszystkich świadczeń wynikających choćby z treści art. 831-833 k.p.c.,** a takie dyskusyjne działania organów egzekucyjnych również nie występowały we wcześniejszej praktyce zawodowej dotyczącej wykonywania takich czynności (fakt znany Sądowi z urzędu w związku z rozpoznawaniem spraw egzekucyjnych z rep. Co). Trudno bowiem było przyjąć i wymagać, żeby komornik wraz z zajęciem wierzytelności dłużnika (np. z tytułu rachunku bankowego) za każdym razem przysyłałby jednocześnie pełną listę świadczeń, które podlegają wyłączeniu spod egzekucji stosownie do powszechnie obowiązujących przepisów (jak choćby właśnie z art. 831 k.p.c.). Na marginesie należało przytoczyć, że stosownie do stanowiska pozwanej Komornik, funkcjonujący wówczas system komputerowy uniemożliwiał nawet takie zredagowanie pisma organu egzekucyjnego kierowane do banku. N. od tego, w takiej sytuacji zdaniem Sądu – stosownie do przyjętej ogólnie zawodowej praktyki postępowania egzekucyjnego – to raczej **dłużnik w pierwszej kolejności powinien zadbać należycie o własne interesy i podjąć właściwą interwencję prawną, np. poprzez wniesienie do sądu skargi na czynność komornika, która zmierza do ściągnięcia świadczenia wyłączzonego spod egzekucji albo co do którego jest ona ograniczona w pewnym zakresie** – przy czym powinien to uczynić niezwłocznie po tym jak został zawiadomiony o tej czynności egzekucyjnej (w trybie art. 767 § 1 k.p.c.). W takiej sytuacji sąd rozpoznający taką skargę dłużnika (w przypadku jej zasadności) mógł uchylić zaskarżoną czynność – chyba, że wcześniej dokonałby tego z urzędu sam

komornik, już po doręczeniu skargi (stosownie do art. 767 § 4 k.p.c.). Odnosząc powyższe rozważania do niniejszej sprawy bezspornym było, że powód K. M., który występował w sprawie (...) w charakterze dłużnika, nie podejmował takiego działania obronnego (z sobie znanych względów). O prawidłowości takiego rozumowania przemawiał również fakt uwzględnienia skargi powoda wniesionej na czynność komornika w toku innej sprawy egzekucyjnej, gdzie postanowieniem S. (...) z dnia 27 lutego 2017 r. (w sprawie sygn. akt I Co 97/17) została uchylona podobna czynność komornika polegająca na zajęciu i egzekucji środków dłużnika zgromadzonych na rachunku bankowym z tytułu dopłat bezpośrednich (zob. kserokopia postanowienia złożona do akt niniejszej sprawy – k. 138-143). Podkreślenia przy tym wymagało, że przy takim właśnie stanie faktycznym została wydana uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2015 r. (sygn. akt III CZP 104/14, publ. OSNC 2015/12/140, Biul. SN 2015/2/8, M.Pr.Bank. 2016/1/30-33, M.Prawn. 2015/6/284-285 – LEX nr 1646367), która została przytoczona przez powoda w pozwie – gdzie **Sąd Najwyższy jednoznacznie stwierdził, że zajęcie rachunku bankowego nie może obejmować środków, o których mowa w art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c., chyba że egzekwowana wierzytelność powstała w związku z realizacją projektu, na który te środki były przeznaczone.** Sąd Najwyższy przy tym podkreślił, że art. 831 § 1 pkt 2a i art. 831 § 2 k.p.c. wyraźnie wskazują, iż **decydujące dla wyznaczenia granic przedmiotowych wyłączenia spod egzekucji wynikającego z tych przepisów jest pochodzenie środków, do których kierowana jest egzekucja, a nie to, jaki tytuł prawny do tych środków ma dłużnik, wobec którego prowadzona jest egzekucja.** Skutków prawnych tego wyłączenia nie ogranicza natomiast konstrukcja egzekucji z rachunku bankowego, zakładająca, że obejmuje ona wierzytelność dłużnika w stosunku do banku powstałą w następstwie przeniesienia przez dłużnika na bank własności wpłaconych środków pieniężnych. **O ile powyższe stanowisko Sądu Najwyższego zasługiwało na pełne podzielenie, o tyle jednocześnie należało mieć na uwadze, że przedmiotowa uchwała nie przesądzała o tym, który z podmiotów jest natomiast odpowiedzialny za dopilnowanie tego, żeby egzekucją nie zostały objęte właśnie te środki, o których mowa w art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c.** Od wielu już lat natomiast istniał spór w doktrynie w kwestii tego, czy ograniczenia w egzekucji wynikające w art. 831 i nast. k.p.c. mają zastosowanie w przypadku egzekucji prowadzonej z rachunków bankowych, a także w tego, kto ponosi ewentualną odpowiedzialność za ściągnięcie takich świadczeń dłużnika w drodze uprzedniego zajęcia rachunku bankowego. Przez lata nie było jednoznacznego stanowiska judykatury, czy w tej kwestii odpowiedzialnym jest komornik prowadzący daną egzekucję, czy też może każdorazowo banki stosowanie do obowiązków wynikających z przepisów Prawa bankowego. **Zgodnie bowiem z treścią art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe** (Dz. U. z 2015 r., poz. 128) **środki pieniężne znajdujące się na rachunkach oszczędnościowych, rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych oraz na rachunkach terminowych lokat oszczędnościowych jednej osoby – niezależnie od liczby zawartych umów – są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego do wysokości trzykrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres bezpośrednio poprzedzający dzień wystawienia tytułu wykonawczego.** Przepis art. 54 Pr. Bank przewiduje zwolnienie spod zajęcia w toku egzekucji określonych w nim kwot, które znajdują się na rachunkach bankowych. Przepis ten reguluje więc materię charakterystyczną dla ustaw zawierających przepisy egzekucyjne (np. art. 829 i nast. k.p.c.). Rozwiązanie to ma zachęcać do oszczędzania i chroni ono oszczędności osób fizycznych przed ich utratą w wyniku prowadzonego postępowania egzekucyjnego. Ograniczenia wskazane w tym artykule mają wyłączne zastosowanie do egzekucji prowadzonej z rachunku bankowego i odnosi się do rachunków oszczędnościowych wszystkich rodzajów. Uprawnionym do zwolnienia jest osoba – posiadacz takiego rachunku. Zwolnienie to ma zastosowanie w egzekucji realizowanej zarówno w trybie sądowym i administracyjnym. Kwota zwolnienia wskazana w przepisie odnosi się do sumy wkładów na rachunkach bankowych posiadacza, niezależnie od tego, ile umów rachunku bankowego zawarł z bankiem (bankami). Zwolnienie nie dotyczy zatem każdego z rachunków z osobna. Pochodzenie środków znajdujących się na rachunku nie ma wpływu na możliwość egzekucji z wyłączeniem kwot wskazanych w art. 54 Pr. Bank. (zob. komentarz do art. 54 Pr. bank., publ. Legalis).

Bezspornie trafnie wskazała pozwana Komornik, że na dzień realizacji zajęcia rachunku bankowego powoda (tj. (...) r.) nie miała prawnej ani faktycznej możliwości zweryfikowania charakteru ściągniętych od niego środków zgodnie z obowiązującą wówczas tajemnicą bankową wynikającą z art. 104-105 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe.

Stosownie do treści art. 761 § 1 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym na datę zajęcia i ściągnięcia świadczenia powoda) organ egzekucyjny mógł zasięgać m.in. od banków informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji. Pomimo tego wydawałoby się oczywistego zapisu dotychczas mocno dyskusyjnym było, czy na podstawie art. 761 k.p.c. banki mogą udzielać informacji komornikom, jeżeli informacje te objęte są tajemnicą bankową. Przyjmuje się, że w przypadku, kiedy w innej ustawie zagadnienie udzielania informacji objętych tajemnicą uregulowane jest odmiennie, to ma on charakter *lex specialis*, dlatego też p **oczątkowo art. 105 Pr. Bank. nie wymieniał komornika wśród podmiotów, którym (na ich żądanie) bank miał obowiązek udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową.** Wprawdzie komornik, jak i sąd są organami egzekucyjnymi, lecz zakres ich uprawnień i obowiązków jest inny. Będąc organem wyspecjalizowanym i powołanym wyłącznie do wykonywania określonych i tylko egzekucyjnych (lub zbliżonych do egzekucyjnych) funkcji, komornik nie jest w żadnym wypadku powołany do działania w zastępstwie sądu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1988 r., sygn. akt III CZP 57/87, publ. OSNC 1989/2/30). Dopiero w wyniku nowelizacji dokonanej na mocy art. 4 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U., Nr 130, poz. 1452) dodany został art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. 1 Pr. Bank., na podstawie którego również komornik mógł żądać udzielenia informacji od banku w związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym. Zauważyć przy tym należało, że pomimo wprowadzenia powyższego przepisu banki nadal ograniczały się do informowania komorników wyłącznie do podstawowych informacji dotyczących konta dłużnika, co do którego skierowana została egzekucja. Faktycznie zatem komornicy nie mieli możliwości choćby zweryfikowania źródła pochodzenia środków, które wpływały na rachunek dłużnika, itp.. Jak zostało wskazane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2017 r. (sygn. akt III CSK 53/16 – Legalis nr 1575503) nie można wykluczyć obowiązku banku odmowy udzielenia komornikowi informacji dotyczących osób trzecich, a stanowiących tajemnicę bankową (np. komornik sądowy zwraca się do banku o informacje dotyczące kontrahentów posiadacza tego rachunku bankowego). Wówczas bank nie powinien udzielać tego rodzaju informacji bez wezwania komornika o wykazanie ich niezbędności do prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego, co wynika z ustawowego obowiązku ochrony tajemnicy bankowej i profesjonalnego charakteru prowadzonej przez banki działalności, które w tej materii implikują odpowiednio wysoki poziom należytej staranności. Dopiero na skutek kolejnej zmiany przepisów niniejszej ustawy, które weszły w życie w dniu (...) r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1513) w art. 105 ust. 1 pkt 2) lit. 1) Pr. Bank. przewidziano, że bank ma obowiązek udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową wyłącznie na żądanie komornika sądowego w zakresie rachunków bankowych lub pełnomocnictw do dysponowania rachunkami bankowymi, liczby tych rachunków lub pełnomocnictw, obrotów i stanów tych rachunków, z podaniem wpływów, obciążeń rachunków i ich tytułów oraz odpowiednio ich nadawców i odbiorców, w zakresie niezbędnym do prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego, postępowania zabezpieczającego oraz wykonywania innych czynności wynikających z jego ustawowych zadań. **W świetle powyższego nie budziło wątpliwości, że dopiero po dniu (...) r. komornicy faktycznie uzyskali prawny i pełny dostęp do informacji objętych tajemnicą bankową,** na którą to okoliczność w niniejszej sprawie trafnie powoływała się pozwana Komornik. Powyższy argument tym bardziej przekonuje, że pozwana nie miała możliwości ustalenia, że środki pieniężne zajęte i wyegzekwowane z rachunku bankowego dłużnika w sprawie (...) były wyłączone spod egzekucji, co w sytuacji braku sprzeciwu ze strony dłużnika na taką czynność, dawało podstawy do uznania, iż taka egzekucja jest jak najbardziej prawidłowa. W tym miejscu należało wskazać, że pismem z dnia (...) r. Komornik wezwiała (...) do wskazania rachunku bankowego podanego przez dłużnika K. M., na który przekazywane są m.in. dopłaty bezpośrednie lub inne sumy pieniężne (k. 190 akt Km), zaś w odpowiedzi na to wezwanie (...) pismem z dnia (...) r. wskazała organowi egzekucyjnemu numer rachunku bankowego dłużnika K. M. (nr (...)) z jednoczesną informacją, że na to konto są przekazywane dopłaty bezpośrednie ze środków UE. Mając na uwadze dotychczasowe rozważania, jeszcze raz należało wskazać, że nawet pomimo tego, iż pozwana dowiedziała się o powyższej okoliczności, to faktycznie nie miała możliwości zweryfikować czy wyegzekwowana z rachunku dłużnika w dniu (...) r. kwota (...) zł stanowiła właśnie takie środki, które już wówczas były wyłączone spod egzekucji.

Końcowo należało wskazać, że słusznie podniosła pozwana, iż powód nie udowodnił w toku niniejszej sprawy – wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c. – żeby doznał jakiegokolwiek szkody (uszczerbku materialnego) na skutek wyegzekwowania z jego rachunku bankowego spornego świadczenia pieniężnego. Powód nie przedstawił na tą okoliczność żadnych dowodów, natomiast same ogólnikowe twierdzenia, że taką szkodę poniósł w związku

z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, były gołosłowne i całkowicie niewiarygodne. Niewątpliwie na skutek kwestionowanej czynności Komornika zmniejszeniu uległo zadłużenie powoda jako dłużnika w prowadzonej sprawie egzekucyjnej, co w konsekwencji doprowadziło do wcześniejszego zakończenia egzekucji, a przede wszystkim skutkowało uniknięciem egzekucji z zajętych uprzednio w tym postępowaniu ruchomości dłużnika w postaci 40 sztuk krów dojnych oraz nieruchomości rolnych należących do dłużnika, które to składniki majątku niewątpliwie były niezbędne powodowi do prawidłowego prowadzenia produkcji rolnej, jeszcze bardziej niż środki wypłacane z tytułu dopłat bezpośrednich.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Rejonowy na mocy art. 23 § 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz powołanych powyżej orzekł o oddaleniu powództwa jako całkowicie niezasadnego i nieudowodnionego (jak w pkt I sentencji wyroku). O kosztach postępowania sądowego orzeczono natomiast na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. (pkt II sentencji orzeczenia) – uwzględniając przy tym, że powód przegrał niniejszy proces w całości i w konsekwencji obciążono go tymi kosztami w całości poprzez zasądzenie od niego na rzecz strony pozwanej kwoty (...) zł tytułem zwrotu kosztów poniesionych przez stronę przeciwną, tj. kosztów zastępstwa przez profesjonalnego pełnomocnika – przy uwzględnieniu przepisów rozporządzenia Min. Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800), w szczególności § 2 pkt 6 tego rozporządzenia.